

Poul la Cour.

Uventet og sørgeligt kom det Budskab fra Askov, der meddelte Professor Poul la Cours Død den 24. April. Det var en Lungebetændelse efter et Influenza - Angreb, der dræbte den kun 62 Aar gamle Mand.

La Cour var født paa Skjærsø ved Grenaa den 13. April 1846. Han tog Magisterkonferens i Fysik med Meteoro-

logi som Hovedfag 1869 og ansattes 1872 som Underbestyrer ved det nyoprettede meteorologiske Institut i Kjøbenhavn. Samme Aar udgav han »Femaarsberetning fra det kgl. danske Landhusholdningsselskabs meteorologiske Komité for 1866—70«. Stillingen ved Institutet opgav han 1877 for at arbejde paa sin Opfindelse af en ny Manglefoldstelegraf, for hvilken han modtog Videnskabernes Selskabs Guldmedaille. Under Arbejdet hermed opfandt han Tonehjulet og senere en saakaldt Synkronisme, ved hvilken Tonehjul paa forskellige Stationer kunne bringes til nøjagtig at følge hinanden. Af hans Verden over kendte Opfindelser kan endnu nævnes hans Spektrotelegraf, der giver Lyssignaler i Form af Morsetegn.

Den unge Videnskabsmands Hu var imidlertid vendt mod Højskolen og dens Gerning. 1878 knyttedes han som Lærer til Askov udvidede Folkehøjskole, og om hans

30aarige Virksomhed som en Ungdommens Opdrager og Vejleder lyder der kun én Dom. Hans Væsen var aabent og hans Optræden stille og tilforladelig, saa han hurtig vandt Elevernes Tillid, hans Foredrag var jævnt og klart, aldrig præget af Gentagelsens Kedsommelighed, men altid baaret af en Kærlighed til Emnet, af en Glæde ved at lære fra sig, der gav det den Understrøm af Varme og Begejstring, som fanger Ungdommens Opmærksomhed og faar dens Øjne til at lyse. Hans Betydning som Lærer for Landboudommen har været stor og velsignelsesrig.

Gennem sin Forfattervirksomhed indvirkede la Cour dernæst paa store Dele af vort Folk. Han udfoldede en rig litterær Virksomhed i Tidsskrifter og Blade, og han brød ny Veje med sin og Jac. Appels Bog om »Historisk Fysik« og sin »Historisk Matematik«. Hans Bog om »Menneskelegemets Bygning og Livsvirksomhed« er udkommet i flere Oplag. Der er næppe Tvivl om, at la Cours Forfattervirksomhed i væsentlig Grad har bidraget til, at Naturvidenskaberne nu ere komne til at indtage en mere fremtrædende Plads i det folkelige Oplysningsarbejde end hidtil. I en Periode herhjemme, i hvilken Romanlæsningen er den fremherskende og Bøger, der kræve Selvarbejde og opmærksom Læsning, som Regel kun have faa Læsere og færre Købere, vandt hans klare naturvidenskabelige Skrifter Indgang i ikke faa Hjem. De have bidraget deres til at modvirke den af den megen Romanlæsning fremkaldte aandelige Slappelse, og de have ledet mangfoldiges Interesse hen paa naturvidenskabelige Spørgsmaal og Livets Kendsgærninger.

La Cours Arbejde for at udnytte den Kraftkilde, han saa i de sejlene Skyer, er imidlertid nok det, der har gjort hans Navn mest kendt i dansk Landbrug. Han blev før nogen anden Elektricitetens Talsmand i vort Land og Banebryderen for dens Anvendelse. Længe havde han beskæftiget sig med Spørgsmaalet om Vindkraftens Benyttelse som Elektricitetskilde, og fra 1891 modtog han en aarlig Statsunderstøttelse hertil. Hans Forsøg paa Sta-

tens Forsøgsmølle i Askov have efterhaanden ledet til, at den farende Vind fra at have været den mest uregerlige Naturkraft er bleven den letteste Kraft at passe, vi have her i Landet. Først bragte han ved den af ham opfundne Regulator, Kratosstaten, Vinden til jævn Kraftudfoldelse. Dernæst har han opsparet Vindkraften ved at lade den drive en Dynamo og lade dennes Strøm spalte Vand i Ilt og Brint, som gemtes i Gasbeholdere. Disse Luftarter skulde tjene under indtrædende Vindstille til at frembringe Bevægelse, Varme og Lys. Af hans andre Arbejder kan fremhæves hans Undersøgelse af Vindens Indvirkning paa de forskellige Steder af et Vindfang, der førte til det Resultat, at de hævdundne Typer af Vindmøllen give en saa god Udnyttelse af Vinden, at man ikke har kunnet paavise nogen bedre Udnyttelse af denne. Det store Materiale, baseret paa Maalinger, la Cour derved samlede og offentliggjorde i »Tidsskrift for Vind-Elektricitet«, er af stor og blivende Betydning.

Elektricitetens Anvendelse og Fremstilling er, som Professor la Cour udtalte i sit Foredrag paa det jyske Delegeretmøde i Fjor, et lokalt Spørgsmaal, og det maa derfor tages op af hver Nation, ja saa at sige af hver Egn for sig. Medens Højspændingsanlægene, der strække sig ud over store Afstande, særlig egne sig for de tæt befolkede Dele af Landet, vil Vindelektriciteten kunne faa særlig Betydning ved Lavspændingsanlægene. Det er til Tilvejebringelse af Elektricitet til enkelte Gaarde, til Landsbyer og Stationsbyer, at Vindelektricitets-Værkerne egne sig. Efter la Cours Anvisning er der anlagt adskillige saadanne, men deres Udbredelse er for en Del hindret derved, at de fordre Akkumulatorer, der ere ret kostbare og følsomme. Deres Udbredelse vil formentlig blive betydelig større, end den er nu, hvis det — hvad la Cour arbejdede paa — vil lykkes at gøre Akkumulatorerne billigere.

Men hvad enten Vindelektricitetsværkerne vinde en større eller mindre Udbredelse, hvad enten Højspændingsanlægene i vide Egne af Landet skulle blive de almindelige,

eller Mosernes uhyre Brændselsmængder delvis blive Fremtidens Kraftkilde, vil det dog ikke forringe la Cours Fortjeneste af Landbruget. Ham skyldes det, at der i dette er fremkaldt et Kendskab til Elektriciteten og dens Anvendelse, som næppe findes i noget andet Land. Ved Siden af at være en Behagelighed er Elektriciteten nu en »Nyttegenstand« i dansk Landbrug. Hans Arbejde for Elektricitetens Anvendelse i Landbruget vil blive fortsat af Dansk Vind-Elektricitets-Selskab, hvis Stifter og ledende Kraft han var.

— Det var da et Liv, viet nyttigt Arbejde og i ideelle Magters Tjeneste, der afsluttedes ved Poul la Cours Død.

